

Przedmiot: Język polski klasa 5

Materiał obowiązujący od 25.03.2020-1.04.2020 (równoważna ilość godzin przedmiotu: 5 godz.)

1. **Temat: C.S. Lewis „Opowieści z Narnii: lew, czarownica i stara szafa” – liczba godz. Lekcyjnych: 5**
(Podtematy do lektury: Mieszkańcy Narnii; Wielka misja

Uczeń na podstawie przeczytanej lektury opracowuje następujący materiał, po którym wykona test podsumowujący znajomość treści lektury:

1. Zapoznanie się z prezentacją multimedialną dostępną na stronie:
<https://prezi.com/laxt42bj89mu/opowiesci-z-narnii-lew-czarownica-i-stara-szafa/>
2. Wykonanie karty pracy nr 1.
3. Dodatkowo uczniowie mogą obejrzeć ekranizację lektury, jak i skorzystać ze strony <http://www.stypendiada.pl/files/Lew,%20czarownica%20i%20stara%20szafa.pdf> na której znajdują się książka.
4. Wykonanie karty pracy nr 2
5. Wykonanie karty pracy nr 3
6. <https://www.youtube.com/watch?v=YD5JEvzxxkU> – link do filmiku w którym lektura została omówiona.
7. Uczeń zapoznaje się z notatkami z lektury (można wydrukować i wkleić do zeszytu)
8. Uczeń wykonuje test – czas 90 minut.

W Narnii

Test podsumowujący

IMIĘ I NAZWISKO:

Czas pracy: 90 minut

Maksymalna liczba punktów: 25

1. Wybierz właściwą odpowiedź.**(0–6)**

* Dom pana Tumnusa to

- A. jama w ziemi.
- B. dosyć duża nora.
- C. dziupla wśród korzeni wielkiego drzewa.
- D. niewielka pieczara wykuta w czerwonej skale.

* Zła królowa wyczarowała ptasie mleczko dla Edmunda

- A. z płatków śniegu.
- B. za pomocą zaklęcia.
- C. za pomocą magicznej różdżki.
- D. z wylanej na ziemię kropelki płynu.

* W domu państwa Bobrów

- A. było mnóstwo książek i obrazów, a zamiast łóżek wbudowano w ścianę prycze.
- B. nie było książek ani obrazów, a zamiast łóżek wbudowano w ścianę prycze.
- C. było mnóstwo książek i obrazów, a przy każdej ścianie stały łóżka.
- D. nie było książek ani obrazów, a zamiast łóżek używano hamaków.

* Edmund został odbity od karta i Białej Czarownicy przez

- A. Aslana.
- B. centaury i ptaki.
- C. centaury i fauny.
- D. Piotra i pana Bobra

* Zamkniętą bramę zamku Czarownicy otworzył Grzmotołup za pomocą

- A. olbrzymiego młota.
- B. ogromnego klucza.
- C. wielkiej maczugi.
- D. wielkiego topora.

* Do osłabienia Białej Czarownicy przyczynił się

- A. Edmund.
- B. pan Bóbr.
- C. Tumnus.
- D. Piotr.

2. Opisz, jak wyglądał namiot Wielkiego Lwa. (0–1)

.....
.....

3. Napisz, jak zareagował Edmund, gdy Biała Czarownica przemieniła małe zwierzątka leśne w kamienne figurki. (0–1)

.....
.....

4. Dlaczego obaj królowie i obie królowe chcieli schwytać Białego Jelenia? (0–1)

.....
.....

5. Co Profesor sądził o pomysle powrotu dzieci do Narnii przez przejście w szafie? (0–1)

NOTATKI Z LEKTURY

C.S. Lewis „Opowieści z Narnii. Lew, Czarownica i stara szafa”

■ Elementy świata przedstawionego

W powieści „Opowieści z Narnii. Lew, Czarownica i stara szafa” istnieją dwa równoległe światy – realistyczny i fantastyczny. Na granicy tych dwóch światów stoi latarnia. W świecie realnym wydarzenia rozgrywają się podczas II wojny światowej, kiedy to czwórkę rodzeństwa (Piotra, Zuzannę, Edmunda i Łucję) wysłano z Londynu na wieś, aby były bezpieczne w okresie nalotów bombowych na miasto. Miejscem rzeczywistym jest stary i zabytkowy dom na wsi położonej gdzieś w głębi Anglii. Dom ma wiele pokoi, korytarzy i zakamarków. Słynie z różnych historii opisanych w książkach, a nawet – w przewodnikach. Ludzie z odległych stron przyjeżdżają, aby poznać tę słynną i zabytkową budowlę. Właścicielem domu jest Profesor, który mieszka tylko z gospodynią – panią Macready. W jednym z pokoi znajduje się bardzo stara szafa. Przez drzwi tego zabytkowego mebla można się przenieść do świata fantazji, który Profesor nazywa „Innym Światem”. Jest to magiczna kraina zwana Narnią. Tutaj czas biegnie zupełnie inaczej niż w świecie rzeczywistym. Gdy za drzwiami szafy mijają lata, w świecie realistycznym jest to zaledwie chwila. Czas podlega prawom magii; uzależniony jest albo od Białej Czarownicy, albo od lwa Aslana – Króla puszczy. Czarownica za pomocą swych czarodziejskich sztuczek sprowadza na Narnię wieczną zimę. Natomiast Aslan jest w stanie przywrócić mieszkańcom długotrwałą wiosnę.

Narnia jest krainą górzystą, porośniętą lasami, poprzecinaną rzeczkami i wąwozami. Sąsiaduje z Dzikimi Krajami Północy, natomiast od południa graniczy z Archenlandią. Wschodnia część krainy oblana jest oceanem, natomiast zachód charakteryzują górskie szczyty. Największą rzeką jest Wielka Rzeka, która wpływa do Narnii z północnego zachodu i kończy swój bieg, uchodząc do Wielkiego Oceanu Wschodniego. U jej ujścia wznosi się zamek Ker-Paravel. Widoczny jest on z najwyższego i płaskiego szczytu, na którym usytuowany jest Kamienny Stół ze starożytnymi napisami – najważniejsze miejsce w Narnii.

Pomiędzy dwoma wzgórzami wznosi się zamek Czarownicy z licznymi wieżyczkami w kształcie spiczastych kapeluszy i ciemnymi lochami.

Narnię zamieszkują fantastyczne postacie. Są tutaj olbrzymy i karły z nordyckich legend. Fauny, jednorożce i centaury zapożyczone przez autora z mitologii greckiej. Jest Biała Czarownica, przypominająca złą królową z baśni braci Grimm czy Hansa Christiana

Andersena. Można tu też spotkać Świętego Mikołaja, wspierającego głównych bohaterów w walce z wiedźmą podarunkami mającymi magiczne moce. W Narnii mieszkają też zwierzęta mówiące ludzkim głosem, np. lew, bobry. Nad Narnią sprawuje pieczę jej założyciel, czyli Wielki Lew – Aslan. Jest on Królem, Panem puszczy i synem Wielkiego Władcy-Zza-Morza. W czasie jego długiej nieobecności władzę podstępnie zdobywa Biała Czarownica, która za pomocą czarów zmienia kwitnącą i zieloną Narnię w kraj wiecznego mrozu oraz pozbawia mieszkańców świąt Bożego Narodzenia.

■ Bohaterowie realistyczni

Rodzeństwo Pevensie to bohaterowie realistyczni, którzy przedostają się przez drzwi starej szafy do Narnii, a następnie biorą udział w wydarzeniach rozgrywających się w tej fantastycznej krainie.

- **Piotr Pevensie** – najstarszy z czwórki dzieci. Opowiadanie Łucji o magicznej Narnii i Panu Tumnusie traktuje na początku jako znakomity kawał i niezły żart. Dopiero zmienia zdanie, kiedy sam trafia do Narnii. Razem z bobrami i dziewczętami bierze udział w wyprawie do Kamiennego Stołu. W drodze otrzymuje miecz i tarczę od Świętego Mikołaja. Mieczem zabija wilka Maugrima – szefa tajnej policji Białej Czarownicy. Po walce Aslan pasuje go na rycerza i nadaje mu imię – Pogromca Wilka. Piotr bardzo odważnie walczy pośrodku pola bitwy z Białą Czarownicą. Przy pomocy Aslana i jego drużyny wiedźma ponosi śmierć. Wielki Lew mianuje walecznego Piotra na Wielkiego Króla na zamku Ker-Paravel. Podczas długiego panowania w Narnii znany jest wszystkim jako Piotr Wspaniały.

- **Zuzanna Pevensie** – jest młodsza od Piotra. Podobnie jak on nie wierzyła w istnienie Narnii, dopóki się w niej nie znalazła. Zuzanna jest towarzyszką Aslana do Kamiennego Stołu, a następnie jest świadkiem jego śmierci oraz przeżmania się Stołu. Z radością wita ponownie zmartwychwstałego Lwa i na jego grzbiecie przenosi się do zamczyska Białej Czarownicy. Widzi na własne oczy magiczną moc dobra, kiedy Lew ożywia kamienne posagi. Po zwycięskiej bitwie jest koronowana na królową, którą nazwano w Narnii Zuzanną Łagodną.

- **Edmund Pevensie** – następny po Zuzannie w kolejności wieku. Jako drugi po Łucji przekracza drzwi szafy i wchodzi do Narnii. Skuszony ptasim mleczkiem przez Białą Czarownicę już na początku wyjawia tajemnicę, którą powierzyła mu Łucji. Zła wiedźma obiecuje mu władzę w Ker-Paravelu i mnóstwo łakoci. Po ponownym wejściu do Narnii, ale już wraz z rodzeństwem, chyłkiem oddala się z domku Państwa Bobrów do zamku

położonego między dwoma wzgórzami. W posiadłości Czarownicy oraz w drodze do Kamiennego Stołu odkrywa jej złe oblicze. W czasie pogoni drużyny Aslana za Czarownicą zostaje odbity i przyprowadzony przed oblicze Aslana. Wielki Lew oraz rodzeństwo przebaczą mu zdradę. Aslan ofiarowuje swoje życie za Edmunda, o czym chłopiec nigdy się nie dowie. Zdrajca rehabilituje się na polu walki. Walczy mężnie, sprytem przełamuje czarodziejską różdżkę wiedźmy, dzięki czemu traci ona moc zamieniania istot w posągi. Ranny w walce zostaje uratowany dzięki magicznemu płynowi, który podaje mu Łucja. Edmund zostaje również królem Narnii, a przez jej mieszkańców jest obwołany Edmudem Sprawiedliwym.

- **Łucja Pevensie** – jest najmłodszą z rodzeństwa. Pierwsza odkrywa tajemne przejście do świata Narnii. Tam poznaje faunę Tumnusa, który mimo że współpracuje z Białą Czarownicą, postanawia nie wydać dziewczynki w jej ręce. Łucja zaprzyjaźnia się z faunem. W jej opowieść o odkrytej za szafą tajemniczej krainie początkowo nikt z rodzeństwa nie wierzy. Edmund naśmiewa się z siostry i bardzo jej dokucza. Sytuacja się zmienia, kiedy wszyscy doświadczają istnienia Narnii. Łucja towarzyszy Piotrowi i Zuzannie we wszystkich zdarzeniach przy Kamiennym Stole. Bardzo jej zależy na odnalezieniu Tumnusa i odszukaniu brata. Ufa w moc Wielkiego i dobrego Lwa, z którym również się zaprzyjaźnia. Kiedy Narnia jest już wolna od zła, Łucja zostaje koronowana przez Aslana, a od tej pory w fantastycznym świecie zwana jest Łucją Mężną.

■ Bohaterowie realistyczni

- **Tumnus** – mieszkaniec Narnii, który jest faunem. Ta dziwna istota od pasa w górę przypomina człowieka, natomiast dół postaci podobny jest do kozła. Mieszka w przytulnej pieczarze wykutej w czerwonej skale. Tumnusa spotyka Łucja, kiedy pierwszy raz wchodzi do Narnii. Faun zaprasza dziewczynkę na podwieczorek. W trakcie poczęstunku opowiada jej o życiu w puszczy oraz gra tęskne melodie na flecie. Wzbudza wielką sympatię i zaufanie w Łucji. Ale chwilę potem z płaczem wyznaje, że jest złym faunem oraz sługą Białej Czarownicy. Dostał od niej rozkaz, aby schwytać i oddać w jej ręce każdego Syna Adama i każdą Córkę Ewy, których kiedykolwiek spotka w lesie. Jednak po poznaniu Łucji rozumie, że nie może skrzywdzić dziewczynki. Odprowadza ją do granicznej latarni i na pamiątkę spotkania zatrzymuje chusteczkę gościa. Edmund nie potrafi dochować tajemnicy siostry. Łakomstwo na słodczyce sprawia, że za ptasie mleczko Biała Czarownica wyciąga z niego informację o spotkaniu Tumnusa z Łucją. Za złamanie rozkazu faun zostaje

aresztowany i zamieniony w kamień. Po zdobyciu twierdzy Czarownicy Aslan przywraca fauna do życia.

- **Biała Czarownica** – panuje w Narnii od czasu odejścia Aslana. Sama ogłosiła się Królową Narnii i Cesarzową Samotnych Wysp. Władzę zdobyła podstępem, twierdząc że pochodzi od człowieka. W Narnii wiele istot w to nie wierzy. Wiedzą, że pochodzi ona od Lilith, która twierdziła, że jest pierwszą żoną człowieka – praojca Adama. Naprawdę Lilith należy do rasy džinnów. Ze strony ojca Biała Czarownica pochodzi od olbrzymów. Pan Bóbr jest przekonany, że w niej nie płynie ani jedna kropla prawdziwej ludzkiej krwi. Za pomocą czarów i magicznej różdżki Biała Czarownica tyranizuje mieszkańców Narnii. Kto się sprzeciwi jej rozkazom, zostaje zamieniony na zawsze w posąg. Jej czar rzucony na krainę sprawia, że panuje tam bezustanna zima, ale nigdy nie ma świąt Bożego Narodzenia.

Wiedźma najbardziej obawia się spełnienia przepowiedni, że kiedy dwóch Synów Adama i dwie Córki Ewy zasiądą na tronach w Ker-Paravelu, nadejdzie koniec nie tylko jej panowania, ale i jej życia. Dlatego zmusza swych poddanych do tropienia, czy w Narnii nie pojawił się człowiek.

- **Aslan** – syn Wielkiego Władcy-Zza-Morza. Jest niezwykłym lwem – to Wielki Lew, Pan całej puszczy i Król, bo tak o nim wyrażają się mieszkańcy Narnii. To nie Czarownica, ale on jest prawdziwym władcą Narnii, choć rzadko do niej zagląda. Mieszka gdzieś na krańcach świata. Zna wszystkie przepowiednie, prawa ustanowione przez swego przodka – Władcę-Zza-Morza oraz Wielkie Czary wyryte na krzemienych głazach Tajemnego Wzgórza. Jego wiedza magiczna jest o wiele większa niż Czarownicy, sięga aż w bezruch i ciemność sprzed początków czasów. Dlatego, choć poświęca swe życie za Edmunda i umiera na Kamiennym Stole, Śmierć cofa swój wyrok, bowiem była to dobrowolna ofiara, która nie dopuściła się żadnej zdrady. Wskrzeszony Lew pomaga mieszkańcom i rodzeństwu Pevensie w bitwie przeciwko Białej Czarownicy. Następnie koronuje rodzeństwo na władców Narnii, po czym niepostrzeżenie znika z uczty.

- **Pan Bóbr** – jest przyjacielem Tumnusa. Mieszka wraz z żoną pośrodku tamy, w domku przypominającym ul. Bóbr zajmuje się połowem ryb, natomiast pani Bobrowa, oprócz gotowania szyje na maszynie. Zwierzęta mówią ludzkim głosem. Znają też przepowiednie dotyczące losów Narnii. Z utęsknieniem czekają na zbawcę – Aslana. Mają nadzieję, że Wielki Lew wraz z rodzeństwem Pevensie uwolni Narnię od złej Czarownicy. Dlatego pomagają czwórce dzieci przejść do Kamiennego Stołu na spotkanie z Aslanem.

■ Narracja

W powieści występuje narrator wszechwiedzący. Często zwraca się do czytelnika w sposób bezpośredni, wciągając go w swą opowieść, np. „Opowiem wam o tym, co im się przydarzyło.”, „chyba nie będzie dla was niespodzianką”, „A teraz chcielibyście się na pewno dowiedzieć, co się stało z Edmundem.”, „A teraz musimy powrócić do państwa Bobrów i trójki pozostałych dzieci.”, „I tutaj, jak sami widzicie, moja opowieść zbliża się (choć jeszcze niezupełnie) do końca”. Narrator zręcznie opowiada o bohaterach, opisuje ich wygląd i czyny. Książka napisana jest prostym i zrozumiałym językiem.

■ O popularności powieści

Powieść została ukończona przez autora zimą 1949 roku, a opublikowana w roku 1950. Opowieści z Narnii zostały przetłumaczone na 41 języków i są nieprzerwanie wznawiane od 1954 roku. Liczba sprzedanych książek wynosi ponad sto milionów egzemplarzy. Powieść czytają zarówno dzieci jak i dorośli.

W 1967 roku nakręcono pierwszą adaptację książki na potrzeby telewizji. Stworzono wtedy tylko dziesięć epizodów po trzydzieści minut każdy. Następnie pojawiły się trzy telewizyjne wersje powieści C.S. Lewisa – seriale z 1967 i 1988 roku oraz film animowany z 1979 roku. Dopiero po pięćdziesięciu latach od napisania powieści era komputeryzacji sprawiła, że twórcy filmu mogli w pełni oddać magiczny klimat Narnii.

Filmowa wersja została wyprodukowana przez [Walden Media](#) i wydana przez [Walt Disney Pictures](#) w grudniu 2005 roku. Film został wyreżyserowany przez [Andrew Adamsona](#), a scenariusz napisała [Ann Peacock](#). Najważniejsze zdjęcia zostały zrobione w Polsce, Czechach oraz Nowej Zelandii.

W latach osiemdziesiątych powieść zyskała popularność również na antenie radia BBC Radio 4. Stworzona wersja, nosząca tytuł *Opowiadania z Narnii*, przedstawiała całą historię w słuchowisku trwającym blisko piętnaście godzin.

Powieść zaistniała też na scenie teatralnej. Została wystawiona 1984 roku w Londyńskim [Westminster Theatre](#). W 1998 roku dzięki [Royal Shakespeare Company](#) odbyła się premiera musicalu w adaptacji Adriana Mitchella. W tej formie był wystawiany także w Stanach Zjednoczonych w 2000 roku.

Karta pracy nr 1

Mieszkańcy Narnii

1. W ramce są zapisane wszystkie istoty z Narnii sprzyjające Białej Czarownicy albo Aslanowi. Zapisz każdą postać w odpowiedniej kolumnie tabeli.

nimfy leśne, wilkołaki, duchy drzew, nimfy wodne, olbrzym Grzmotołup, państwo Bobrowie, ghule, zmory, ifryty, orki, harpie, małpoludy, upiory, centaury, ogry, byk z głową mężczyzny, karzeł, leopardy, jednorożce, wilk Maugrim, wilki, jelenie, minotaury, srożyce, wiedźmy, widma, pelikany, orły, drozd, wielki pies, lew, faun Tumnus, lud spod muchomora, Święty Mikołaj, wiewiórki, lis, satyry, krasnale

Zwolennicy Białej Czarownicy	Zwolennicy Aslana
------------------------------	-------------------

--	--

Karta pracy nr 2

Wielka misja

1. Ułóż zdanie z wyrazów podanych na królewskich koronach. Zapisz hasło w wyznaczonym miejscu.

Propozycja zdania:

Czwórka rodzeństwa została wybrana do udziału w misji, aby wypełniła się przepowiednia.

Hasło: .....

2. W ramce zapisane są w przypadkowej kolejności wydarzenia zaistniałe od momentu spotkania dzieci z Wielkim Lwem, aż do wyzwolenia Narnii spod władzy Białej Czarownicy. Zapisz plan w odpowiedniej kolejności.

Przybycie posłańca Białej Czarownicy. Pasowanie Piotra na Pogromcę Wilka. Ożywienie posągów.
Pokonanie wiedźmy. Zabicie Lwa przez Białą Czarownicę. Rozbicie obozu
w Brodzie Beruny. Cofnięcie wyroku przez Śmierć. Zuzanna w niebezpieczeństwie. Odbicie
Edmunda. Starcie Piotra z Maugrimem. Przełamanie Kamiennego Stołu. Spotkanie dzieci
z Wielkim Lwem. Rozmowa Aslana z wiedźmą. Podróż dziewczynek na grzbiecie Aslana
w stronę zamczyska Czarownicy. Panowanie w Narnii Synów Adama i Córek Ewy. Droga Aslana z
towarzyszkami w stronę Kamiennego Stołu. Pomoc myszek w rozwiązaniu powrozów krępujących
Lwa. Powrót na pole bitwy. Uzdrawienie Edmunda.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....
14. ....

- 15. ....
- 16. ....
- 17. ....
- 18. ....
- 19. ....

Karta pracy nr 3

Co robi Aslan?

Wyobraź sobie, w jakich ważnych misjach mógł brać udział Aslan po zniknięciu z balu. Zapisz swoje pomysły w punktach.

- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....